

UKRATKO O FONDU ZA INOVACIONU DELATNOST SRBIJE I PROJEKTIMA KOJE EU FINANSIRA U OBLASTI INOVACIJA, ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA I TRANSFERA TEHNOLOGIJE

Fond za inovacionu delatnost je uspostavljen Zakonom o inovacionoj delatnosti u cilju obezbeđivanja sredstava za razvoj inovacija, prvenstveno kroz saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama, organizacijama, donatorima i privatnim sektorom. Cilj fonda je promocija inovacija u prioritetnim područjima nauke i tehnologije te pružanje podrške za komercijalizaciju transfera tehnologija čime se otvara prostor da nove tehnologije izađu na tržište. Fond za inovacionu delatnost, kao nezavisna institucija, direktno je odgovoran Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kao nadležnom ministarstvu.

U periodu od 2011. do 2015, uz snažnu podršku EU, Fond za inovacionu delatnost je sproveo **Projekat podrške inovacijama u Srbiji** čiji je osnovni cilj razvoj i primena finansijskih instrumenata za podršku aktivnostima razvoja inovacija i stimulisanje istraživanja i razvoja u komercijalnim preduzećima u Srbiji. Ukupna vrednost projekta iznosi **8,4 miliona evra**, finansiran je iz Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA 2011) a njime je upravljala Svetska banka.

Konkretno, Fond za inovacionu delatnost je sproveo dva pilot programa – Program ranog razvoja i Program sufinansiranja inovacija, čiji je osnovni cilj obezbeđivanje sredstava za razvoj projekata tokom faze istraživanja i razvoja. Program ranog razvoja (grantovi u vrednosti do 80.000 evra) je pružao podršku privatnim, mikro i malim preduzećima koja se bave razvojem tehničkih inovacija koje su usmerene isključivo na tržište, dok je Program sufinansiranja inovacija (grantovi u vrednosti do 300.000 evra) pomagao postojećim malim i srednjim preduzećima da razviju svoje istraživačke aktivnosti, uspostave saradnju sa strateškim partnerima, privuku investitore i komercijalizuju svoje inovacije. Obezbeđivanjem do 85 odsto sredstava za sufinansiranje za godinu dana u okviru Programa ranog razvoja, odnosno do 70 odsto za dve godine za projekte u okviru Programa sufinansiranja inovacija, Fond za inovacionu delatnost je podstakao aktivnosti istraživanja i razvoja u malim i srednjim preduzećima u Srbiji, uspostavljanje saradnje i komercijalizaciju inovativnih proizvoda i usluga, dok je istovremeno pomogao da se smanje troškovi pretvaranja istraživanja u komercijalno održive proizvode.

REZULTATI

Tokom četiri poziva za dostavljanje predloga projekata za finansiranje u okviru Programa ranog razvoja i tri poziva za dostavljanje predloga projekata u okviru Programa sufinansiranja inovacija, Fond za inovacionu delatnost je primio skoro 500 predloga inovativnih projekata iz cele Srbije, pre svega od visokotehnoloških preduzeća poput onih koji se bave informaciono-komunikacionim tehnologijama, energetskom efikasnošću i nanotehnologijom, ali i od tradicionalnijih industrija poput poljoprivredno-prehrambene industrije, mašinstva i proizvodnje elektromehaničkih uređaja. Kroz proces evaluacije i selekcije, koji je sproveden uz podršku saradnika i stručnjaka u oblasti nauke, transfera tehnologija i komercijalizacije inovacija, nezavisni međunarodni investicioni odbor je **izabrao 55 projekata kojima je dodeljeno šest miliona evra**.

Fond za inovacionu delatnost je preko projekta koji je finansirala EU podržao otvaranje preko 300 radnih mesta tokom trajanja projekta i pomogao kompanijama da u svoje projekte istraživanja i razvoja uključe preko 90 tehničkih savetnika. Istraživačka zajednica je prepoznala napore koje Fond za inovacionu delatnost ulaže u promociju preduzetništva u nauci i motivisanje uključenih u istraživanje i razvoj da razmotre komercijalni potencijal svojih ideja. U izabranim projektima učestvuje preko 20 institucija za istraživanje i razvoj kao i preko 60 post-doktorskih istraživača sa ciljem stavljanja inovativnih proizvoda, tehnologija i usluga na tržište.

Ovo su neki od ostvarenih rezultata:

- **17** kompanija je ostvarilo prihod od prodaje ili iznajmljivanja inovativnih proizvoda,
- **9** kompanija je uspostavilo međunarodnu saradnju,
- **2** kompanije su našle distributere za tržište SAD-a;
- **18** kompanija je uspostavilo novu poslovnu saradnju ili partnerstva;
- U cilju zaštite intelektualne svojine, podneto je **13** prijava patenata u sistemu Ugovora o saradnji u oblasti patenata, **4** prijave kod Evropske kancelarije za patente, **5** zahteva za prijavu patenta u SAD, a bilo je zahteva za prijavu patenata u Kini, Australiji, Indiji i Japanu. Na nivou Srbije su podneta 33 zahteva za prijavu patenta, kao i **10** zahteva za priznanje zaštitnog znaka te **6** zahteva za zaštitu autorskih prava.

TEKUĆE AKTIVNOSTI

EU je nastavila da podržava Fond za inovacionu delatnost putem novog projekta pod nazivom **Projekat podrške istraživanju, inovacijama i transferu tehnologije**, vredan **2,5 miliona evra**, čiji je cilj podsticanje saradnje između akademske zajednice i privatnog sektor u svrhu komercijalizacije aktivnosti istraživanja i razvoja i promocije transfera tehnologije.

Fond za inovacionu delatnost je u okviru ovog projekta uspostavio program podrške naučno-istraživačkoj zajednici. Program nudi usluge prijema opisa pronalaska, skrininga opisa pronalaska, analizu stanja zaštite prava intelektualne svojine, analize tržišta, traženja licenci, definisanja strategije za uspešnu komercijalizaciju (npr. ugovorno istraživanje, licenciranje, osnivanje spin-off preduzeća) i pregovaranja sa industrijom ili investitorima.

Pored toga, Fondu za inovacionu delatnost je dodeljen grant u vrednosti od **2,4 miliona evra** iz fonda IPA 2013 (uz dodatna dva miliona evra koje sufinansira država) za **Program saradnje nauke i privrede**. Ovaj program je osmislila i njime upravlja Svetska banka a njegov cilj je da podstakne istraživanja u ranoj fazi. Program pruža finansijsku pomoć za 14 zajedničkih projekata (do 300.000 evra po projektu) malih i srednjih preduzeća i istraživačko-razvojnih instituta iz javnog sektora kako bi se ostvario potencijal privatnog i istraživačkog sektora. Projekat je počeo u martu 2016. i traje do marta 2019.

Osim toga, Fond za inovacionu delatnost predstavlja Srbiju u Instrumentu za razvoj preduzeća i inovacija na Zapadnom Balkanu (WB EDIF). Ovaj regionalni program vredan 145 miliona evra promovise pojavu novih i rast inovativnih malih i srednjih preduzeća sa velikim potencijalom, kao i uspostavljanje regionalnog tržišta preduzetničkog kapitala na Zapadnom Balkanu.

PLANOVI

Iz fonda IPA 2014 je ugovoreno dodatnih **2,5 miliona evra** za nove proizvode i usluge razvijene kroz komercijalizaciju istraživanja, što bi trebalo da ponovi uspeh Programa ranog razvoja i Programa sufinansiranja inovacija. Sprovođenje programa počinje 1. decembra 2018.

Uz podršku Vlade Republike Srbije i pomoć EU, Fond za inovacionu delatnost nastoji da da dodatni doprinos opštem razvoju inovacija tako što podstiče uspostavljanje novih i jačanje postojećih preduzeća širom Srbije dok istovremeno podržava razvoj inovativnih tehnologija.

Ukupna podrška EU ovoj oblasti iznosi **15,8 miliona evra** (uključujući sumu ugovorenu iz fonda IPA 2014) a kad se tome doda državno sufinansiranje, programski portfolio dostiže cifru od **20,8 miliona evra**.